

PHEGEA

driemaandelijks tijdschrift van de

VLAAMSE VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE

Afgiftekantoor 2600 Berchem 1

ISSN 0771-5277

Redaktiecomitee : F. COENEN (Brussel), B. GOATER (Bushey, England), Dr. K. MAES (Gent),
Dr. K. MARTENS (Gent), A. OLIVIER (Antwerpen), W.O. DE PRINS (Antwerpen).
Redaktieadres : W.O. DE PRINS, Diksmuidelaan 176, B-2600 Antwerpen (Belgium).

Uitgegeven met de steun van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Dienst Onderwijs

Jaargang 20, nummer 3

1 september 1992

***Dasyptolia templi* (THUNBERG, 1792) aangetroffen te Oostakker (Oost-Vlaanderen) (Lepidoptera : Noctuidae)**

Eric MEURIS

Abstract. *Dasyptolia templi* (THUNBERG, 1792) found at Oostakker (prov. of Eastern Flanders) (Lepidoptera : Noctuidae)

One female of *Dasyptolia templi* (THUNBERG, 1792) was caught on a factory wall at Oostakker (Eastern Flanders) on 23rd November 1991. The specimen probably was imported with a truck from Sweden. The species is not resident in the lower parts of Western Europe.

Résumé. *Dasyptolia templi* (THUNBERG, 1792) trouvé à Oostakker (Flandre orientale) (Lepidoptera : noctuidae)

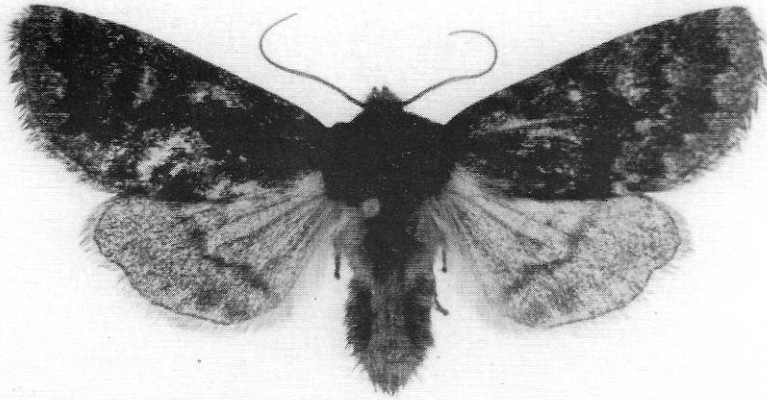
Une femelle de *Dasyptolia templi* (THUNBERG, 1792) a été trouvée sur un mur d'usine à Oostakker (Flandre orientale) le 23 novembre 1991. L'exemplaire fut probablement importé de la Suède par un camion. L'espèce n'est pas connue des parties basses de l'Europe occidentale.

Key words : *Dasyptolia templi* (THUNBERG, 1792) - faunistics - Belgium.

Meuris, E.: J. de St. Genoisstraat 74, B-9050 Gent (Gentbrugge).

Op 23 november 1991 vond ik op een muur van de enorme fabriekshal van Volvo Truck Division te Oostakker bij Gent (Oost-Vlaanderen) een wijfje van *Dasyptolia templi* (THUNBERG, 1791). Het dier zat daar al enkele dagen en trachtte waarschijnlijk op deze plaats te overwinteren. De soort is nog nooit eerder uit België vermeld. Het is zelfs heel twijfelachtig dat ze hier voorkomt. Het exemplaar te Oostakker werd hoogst waarschijnlijk passief meegevoerd met een van de vrachtwagens die geregeld onderdelen aanvoeren uit Zweden. We mogen dus aannemen dat het om een adventief exemplaar gaat.

Dasyptolia templi heeft een Euraziatische verspreiding. In Europa bestaan twee hoofdverspreidingsgebieden: een in het noorden en een in het zuiden. Het noordelijk gebied omvat Ierland, Groot-Brittannië, Sleeswijk-Holstein, Estland, Denemarken, Noorwegen, Zweden en Finland. Hier komt de soort

Figuur 1: *Dasyptolia templi* (THUNBERG, 1792), wijfje, België, Oostakker (prov. Oost-Vlaanderen), 23.XI.1991, E. MEURIS leg. (foto: W. DE PRINS & H. HENDERICKX).

meestal gewoon voor op de vindplaatsen. Ze gaat tot ongeveer 65°NB (HEINICKE & NAUMANN 1981: 140, SKOU 1991: 262). In het noorden van Groot-Brittannië (Orkney, Shetland) is de soort gewoon. Het voorkomen aan de zuidkust van Groot-Brittannië (Cornwall, Isle of Wight) en aan de oostkust van Ierland is erg opmerkelijk. De soort is er dan ook zeer zeldzaam (BRETHERTON, GOATER & LORIMER 1983: 60).

In het zuidelijk gebied vertoont *D. templi* een disjunkt verspreidingsbeeld en komt slechts in gebergten, nog zuidelijker uitsluitend in hooggebergten, voor. De noordgrens van dit gebied loopt door de Vogezen, Württemberg, Beieren, de Sudeten, Tatra en Karpaten tot in de Oost-Oekraïne (HEINICKE & NAUMANN l.c., SKOU l.c.). Zuidelijk gaat de soort tot aan de Middellandse Zee en zelfs tot in Marokko (HACKER 1989: 164, SKOU 1991: 262). In Spanje is *D. templi* slechts bekend uit de provincie Burgos (CALLE 1982: 88), in Frankrijk van de Alpes de Haute Provence en Savoie (LHOMME 1923-1935: 227), in Italië van de oostelijke Alpen en de noordelijke Appennijnen (BERIO 1985: 522) en van Sicilië. In de Balkan is de soort vermeld uit subalpiene en alpiene gebieden in Joegoslavisch en Bulgaars Makedonië en uit Noordwest-Griekenland (HACKER 1989: 164). In de lager gelegen gedeelten van West-Europa (Noordwest-Frankrijk, België, Nederland en West-Duitsland) blijft de soort te ontbreken (HACKER l.c.).

In het oosten zijn de grenzen tussen het noordelijk en zuidelijk verspreidingsgebied onduidelijk. De soort is verspreid doorheen Turkije, de Kaukasus, Armenië, de Oeral, Afghanistan tot in Centraal-Siberië (SKOU 1991: 262).

Het grote areaal van *D. templi* en vooral het disjunkte verspreidingsgebied in het zuiden hebben geleid tot de beschrijving van vele ondersoorten die door verscheidene auteurs tot soort werden verheven (o.a. BERIO 1985). Nochtans

zijn de meeste hedendaagse Noctuidae-specialisten het erover eens dat *D. templi* een polytypische soort is met een erg groot verspreidingsgebied en met een aantal geografisch geïsoleerde subspecies, vooral in de zuidelijke zone (REZBANYAI-RESER 1987, RONKAY & VARGA 1990).

De rups leeft aanvankelijk in de bloemen van bereklauw (*Heracleum sphondylium* LINNAEUS), later in de stengels en de wortels. De verpopping vindt plaats in de wortels van de voedselplant. Volgens de literatuur kan de soort ook op andere Umbelliferen leven, zoals *Angelica sylvestris* LINNAEUS en *Aegodopium podagraria* (cf. SKOU 1991: 263). De paring van de imago's vindt plaats in de late herfst en het wijfje overwintert. Toch zijn er enkele waarnemingen bekend van mannetjes die overwinteren (HACKER l.c.). De vliegtijd van de imago's loopt van einde augustus tot in november en na de overwintering van april tot begin juni.

Literatuur

- Berio, E., 1985. Fauna d'Italia. Lepidoptera Noctuidae I. Generalita Hadeninae Cucullinae [sic]. Edizione Calderini, Bologna, 969 p., 32 kleurplaten.
- Bretherton, R.F., Goater, B. & Lorimer, R.I., 1983, in Heath, J. & Emmet, A.M. (eds). The moths and butterflies of Great Britain and Ireland, Volume 10 Noctuidae (Part II) and Agaristidae. Harley Books, Colchester, 459 p., 13 kleurplaten.
- Calle, J.A., 1982. Noctuidos espanoles. - *Boletín del Servicio contra Plagas e Inspeccion Fitopatologica* 1, 430 p., 55 kleurplaten.
- Hacker, H., 1989. Die Noctuiden Griechenlands mit einer Übersicht über die Fauna des Balkanraumes (Lepidoptera, Noctuidae). - *Herbipoliana* 2, 589 p., 37 platen.
- Heinicke, W. & Naumann, C., 1981. Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Lepidoptera - Noctuidae, 1. Fortsetzung. - *Beitr.Ent., Berlin* 31: 83-174.
- Lhomme, L., 1923-1935. Catalogue des lépidoptères de France et de Belgique. Vol. 1. Le Carriol, par Douelle (Lot), 800 p.
- Rezbanyai-Reser, L., 1987. Bestätigung des Vorkommens von *Dasyptolia ferdinandi* RUEHL im Wallis sowie Gedanken zur taxonomischen Stellung von *D. templi* THUNBERG und *alpina* ROGENHOFER (Lep., Noctuidae). - *Mitt.ent.Ges.Basel* 37: 36-45.
- Ronkay, L. & Varga, Z., 1990. Taxonomic and zoogeographical studies on the subfamily Cucullinae (Lepidoptera, Noctuidae). Part II. 1. Comments on the taxonomy and distribution of species of *Dasyptolia* GUENÉE, 1852. - *Esperiana* 1: 471-497.
- Skou, P., 1991. Nordens ugler. Handbog over de i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island forekommende arter af Hermeniidae of Noctuidae (Lepidoptera). Apollo Books, Stenstrup, 565 p., 37 kleurplaten.